

ಚಿಕಾಗೊ ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಹಿನ್ನೆಲೆ

ಸರಗೂರು ರಮೇಶ್

ಚಿಕಾಗೊದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಸಾಧಿಸಿದ ವಿಜಯವು ಭಾರತದ ಧಾರ್ಮಿಕ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮೈಲಿಗಲ್ಲು. ಈ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ಘಟನೆಗೆ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗಿರುವ ಹಲವು ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿರುವ ಲೇಖಕರು ಮೈಸೂರು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ವಿದ್ಯಾಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಂಗ್ಲ ಉಪನ್ಯಾಸಕರು; ಅವರು ಉತ್ತಮ ಭಾಷಣಗಾರರು ಹಾಗೂ ಬರಹಗಾರರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಸನಾತನ ಧರ್ಮ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಅಮೆರಿಕಾದ ಚಿಕಾಗೊ ನಗರಕ್ಕೆ ತೆರಳಬೇಕಾದುದು ದೈವ ಸಂಕಲ್ಪವೇ ಆಗಿದ್ದರೂ, ಅದು ಸಂಭವಿಸಿದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಹಲವಾರು ಘಟನೆಗಳು ಅಚ್ಚರಿ ಮೂಡಿಸುತ್ತವೆ. ಅಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿ ಮೆಲಕು ಹಾಕುವುದು ಪ್ರಸ್ತುತ ಔಚಿತ್ಯಪೂರ್ಣವೂ, ಆತ್ಮಗತ್ಯವೂ ಆಗಿದೆ. ಮದರಾಸಿನ ಭಕ್ತರು ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ದಾರ್ಶನಿಕ ಪ್ರತಿಭೆ ಮತ್ತು ವೈಚಾರಿಕತೆಯ ಓಘದ ಸೆಳವಿಗೆ ಆಗಲೇ ಸಿಲುಕಿ ಮಂತ್ರಮುಗ್ಧರಾಗಿದ್ದರು. ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಜಯ ಗಳಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಪರಮ ವಿಶ್ವಾಸವಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಸಂಪೂರ್ಣ ಬೆಂಬಲ ವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿ, ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ಆ ವಿಶ್ವಧರ್ಮ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಬೇಕೆಂದು ವಿನಮ್ರತೆಯಿಂದಲೇ ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಖರ್ಚು ವೆಚ್ಚಗಳಿಗಾಗಿ ವಂತಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಮುಂದಾದರು. ಆದರೆ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಅನಿಶ್ಚಿತತೆಯಿತ್ತು; ಅದೇ ಭಗವಂತನ ಇಚ್ಛೆಯಾಗಿದೆಯೆಂದೂ, ಸಮಂಜಸವಾದ ತಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ಹೆಜ್ಜೆಯೆಂದು ಅವರಿಗಿನ್ನೂ ಖಚಿತವಾದ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವಾಗಲೀ, ದಿವ್ಯ ದಿಕ್ಸೂಚಿಯಾಗಲೀ ಒದಗಿಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಂದರೆ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ಧೃಢಗೊಳಿಸಿದ, ಹೊಯ್ದಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅನಂತ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ತುಂಬಿದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ

ಸಂಗತಿಗಳಾವುವು ಎಂದು ನಾವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಅರಿಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಮೇಲ್ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುವ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಅಂಶಗಳ ಹಿಂದಿನ ಅಲೌಕಿಕ ಹೇತುಗಳಿವು ಎಂದು ದಾಖಲಿತ ವಾಸ್ತವಾಂಶಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದಾಗ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪರಮಹಂಸರು ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ರೂಪದಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ಮುಂದಿನ ಕಾರ್ಯಪ್ರಣಾಳಿಕೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದರೆ ಸಂಶಯರಹಿತವಾಗಿ, ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ಪ್ರಯಾಣ ಹೊರಡಬಹುದು ಎಂದು ಸಾಮೀಜಿಯವರ ಒಳಮನಸ್ಸು ಕಾತರಿಸಿ ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅತಿ ಉತ್ಸಾಹ, ಉದ್ರೇಕಗಳಲ್ಲಿ ಎಡವಿಬಿಡಬಾರದೆಂಬ ವಿವೇಕಪೂರ್ಣ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯೂ ಇತ್ತು. ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯೂ, ವಿಶ್ವಸಾರಥಿಯೂ ಆದ ಗುರುದೇವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಅಂತರಂಗ ಶಿಷ್ಯನ ಅಂತರಂಗ ತಿಳಿಯದಿರುತ್ತದೆಯೇ?

ಒಂದು ದಿನ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ಅರೆನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಸಂದೇಹಕ್ಕೆ ಆಸ್ಪದವೇ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಅವರ ಒಳಗಣ್ಣಿಗೆ ಶ್ರೀರಾಮ ಕೃಷ್ಣರ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯ ರೂಪವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಯಿತು. ಶ್ರೀರಾಮ ಕೃಷ್ಣರು ಸಮುದ್ರದ ದಡದಿಂದ ಅಲೆಗಳ ಮೇಲೆ ಸಾಗುತ್ತಾ ಮುನ್ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ; ತಮ್ಮನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತಾ ಬರುವಂತೆ ಕೈಬೀಸಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ದರ್ಶನದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಮೈ-ಮನಗಳಲ್ಲಿ ಅನಿರ್ವಚನೀಯ ಶಾಂತಿ, ಆನಂದಗಳು ತುಂಬಿ ನಿಂತವು. ಬಾಹ್ಯ

ಪ್ರಜ್ಞೆಗೆ ಮರಳಿದರು. ದೈವದ ಆದೇಶವೇನು ಎಂಬುದು ಗುರು ದರ್ಶನದಿಂದ ಸುಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಸಂಕಲ್ಪ ಮತ್ತು ಜಗನ್ನಾತೆಯ ಇಚ್ಛೆಯೂ ತಾವು ವಿಶ್ವಧರ್ಮ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂಬುದೇ ಆಗಿದೆ ಎಂದು ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರಿಗೆ ಮನವರಿಕೆಯಾಗಿ ಹೋಯಿತು.

ಅಮೆರಿಕಾಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಆರಂಭಿಸುವ ಮುನ್ನ ಆದಿಶಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪರಾದ ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಪಡೆಯ ಬೇಕೆಂದು ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಹೃದಯ ಹಸಿದು ಹಂಬಲಿಸಿತು. ಅನುಗ್ರಹ ಮತ್ತು ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಂಡು ಶ್ರೀಮಾತೆ ಯವರಿಗೆ ಅವರು ಒಂದು ಪತ್ರ ಬರೆದರು. ಈ ಪತ್ರವನ್ನು ಓದಿದ ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರು ಆನಂದಪಟ್ಟರು. ಆ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ತಾವು ಕಂಡ ಒಂದು ದರ್ಶನದ ನೆನಪು ನಿಚ್ಚಳವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸಿತು. ಆ ದರ್ಶನದ ಪೂರ್ಣ ಅರ್ಥವು ಮುಂದೆ ನಡೆಯಲಿರುವ ಘಟನೆಗಳ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಆಯಾಮವನ್ನು ಅನಾವರಣ ಗೊಳಿಸಿತು. ಆ ದಿವ್ಯದರ್ಶನದ ಅನುಭವ ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರಿ ಗಾಗಿದ್ದು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಮಹಾಸಮಾಧಿಯ ನಂತರ. ಶ್ರೀಮಾತೆ ಯವರು ಕಂಡಿದ್ದೇನು? ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಮಹಾಸಮಾಧಿಯ ದಿವ್ಯ ಚೇತನವು ನರೇಂದ್ರನ ದೇಹವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿತು; ಅವರನ್ನು ತನ್ನ ದಿವ್ಯ ಕರ್ಮದ ಉಪಕರಣವನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿತು; ನರೇಂ ದ್ರನ ಮೂಲಕ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಜಗತ್ಕಲ್ಯಾಣಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದಂತೆ ಭಾಸವಾಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ವಿದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದು ಸ್ವಯಂ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಇಚ್ಛೆಯೇ ಆಗಿದೆ ಎಂದು ಅರಿತ ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರು, ತಮ್ಮ ಆಶೀರ್ವಾದ ಮತ್ತು ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪತ್ರಮುಖೇನ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರಿಗೆ ಬರೆದು ಕಳಿಸಿದರು.

ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಆ ದರ್ಶನ, ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರ ವಾತ್ಸಲ್ಯಾ ಮೃತ ತುಂಬಿದ ಈ ಪತ್ರ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕವಿದಿದ್ದ ಕಾರ್ಮೋಡಗಳನ್ನು ಚೆದುರಿಸಿ ನಿರ್ನಾಮ ಮಾಡಿದವು. ಮುಂದಿನ ಕಾರ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಸಂದೇಹ, ಜಿಜ್ಞಾಸೆಗಳು ಇನ್ನಿಲ್ಲದಂತೆ ದೂರವಾಗಿ ಹೋದವು. ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಅನೇಕ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಹೇಳಿದರು: “ನಾನೀಗ ಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಸ್ವಯಂ ಜಗನ್ನಾತೆಯೇ ತನ್ನ ಅನು ಮತಿಯನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾಳೆ! ನಾವೆಲ್ಲ ತಡಮಾಡದೆ ಕಾರ್ಯಮಗ್ನ ರಾಗಬೇಕು.” ಬಾಹ್ಯ ಭೌತಿಕ ಸಂದರ್ಭ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಯಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಇಚ್ಛೆಯು ಚಾಲಕಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರತ ವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸತ್ಯವನ್ನು ಮನಗಾಣಲು ಇವೆಲ್ಲಾ ವಿವರಗಳ ಅವಲೋಕನವು ಅಗತ್ಯವಾಯಿತು. ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವ ರಲ್ಲಿ ನಂತರ ಯಾವ ಪ್ರಮಾಣದ ಅಚಲ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವು ನೆಲೆ ಗೊಂಡಿತೆಂದರೆ, ಅವರೊಮ್ಮೆ ಸ್ವಾಮಿ ತುರಿಯಾನಂದರಿಗೆ ಹೇಳು ತ್ತಾರೆ: “ಹರಿಭಾಯ್, ಅಲ್ಲಿ ಏನೇನು ನಡೆಯುತ್ತಿದೆಯೆಂದು ನೀನು ಕೇಳಿದ್ದೀಯೋ ಅವೆಲ್ಲಾ ಇದಕ್ಕಾಗಿ (ತಮ್ಮ ಎದೆಯನ್ನು

ತಟ್ಟಿ ತೋರಿಸುತ್ತಾ). ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೂ ಅಲ್ಲಿ (ಅಮೆರಿಕಾದಲ್ಲಿ) ಆಗುತ್ತಿದೆ!”

ಕಾಲಾತೀತವಾದ ಋತುಚಿತ್ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಕಾಲ ದಲ್ಲಿರುವ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಕರ್ಮಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಘಟನೆಗಳು ಸಂಭ ವಿಸುತ್ತವೆ. ಆ ದೃಷ್ಟಿಯಂತೆ ಈ ಸೃಷ್ಟಿ. ಈಗ ಸ್ವಾಮೀಜಿ ತ್ಯಾಗ ಭೂಮಿಯಿಂದ ಭೋಗಭೂಮಿಯೆಡೆಗೆ ಹೊರಡಲು ಅನು ವಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಒದಗಿಬಂದ ನಮ್ಮ ನೆಲದ ನೆರವಿನ ವಿವರ ಗಳನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚಿ ನೋಡೋಣ. ಹೈದರಾಬಾದಿನ ನವಾಬ ಖುಷಿದ್ ಝಾ, ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ಸರ್ ಅಶ್ಮಾನ್ ಝಾ, ಉಪದಿವಾನನಾದ ನರೇಂದ್ರ ಕೃಷ್ಣ ಬಹಾದ್ದೂರ್, ಅಧಿ ಕಾರಿ ಶಿವರಾಜ್ ಬಹಾದ್ದೂರ್ ಮುಂತಾದವರು ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವ ರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭ ಒದಗಿಬಂದಿತ್ತು. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಗಣ್ಯರು ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಧರ್ಮಪ್ರಸಾರ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೈತ್ಸರ್ವಕವಾದ ನೆರವು ನೀಡುವುದಾಗಿ ವಾಗ್ದಾನ ಮಾಡಿದರು. ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಬ್ಯಾಂಕರ್‌ಗಳು ಸೇತ್ ಮೋತಿಲಾಲ್‌ರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿ, ಅವರ ದಾರಿವಿಚ್ಛನ್ನು ವಹಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿ ಆಶ್ವಾಸನೆ ನೀಡಿದರು.

ಹೈದರಾಬಾದಿನ ಜನರ ಮೇಲೆ ಅಪಾರ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ಮದ್ರಾಸಿಗೆ ಹೊರಟು ನಿಂತಾಗ ವಿದಾಯ ಹೇಳಲು ಸಹಸ್ರಾರು ಜನ ನೆರೆದಿದ್ದರು. ಮದರಾಸಿನ ಭಕ್ತರು, ಶಿಷ್ಯರ ಉತ್ಸಾಹವಂತೂ ವರ್ಣಿಸಲು ಅಸದೃಶವಾಗಿತ್ತು. ಆಳಸಿಂಗ ಪೆರುಮಾಳರ ಮುಂದಾಳತ್ವದಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಯರು ಸಮಿತಿಯೊಂದನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಂಡರು. ಅತ್ಯಂತ ಆನಂದದಿಂದ ಕಾರ್ಯ ಮಗ್ನರಾಗಿ ನಿಧಿ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದರು. ಮೈಸೂರು, ಬೆಂಗಳೂರು, ಹೈದರಾಬಾದ್, ರಾಮನಾಡುಗಳಂತಹ ಸ್ಥಳ ಗಳಿಗೂ ಹೋಗಿ, ಸಾಕಷ್ಟು ಜನರನ್ನೂ, ಶಿಷ್ಯರನ್ನೂ ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ ವಂತಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದರು. ಇವರಲ್ಲರ ಅಮಿತ ಉತ್ಸಾಹಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ಅವರಿಗಲ್ಲಾ ನೀಡಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭೋಚಿತ ಸಲಹೆ. ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಸೂಚಿಸಿ ಹೇಳಿದ ಮಾತಿದು: “ನಾನು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂಬುದು ಜಗನ್ನಾತೆಯ ಇಚ್ಛೆಯೇ ಆಗಿ ದ್ದರೆ, ಜನರಿಂದಲೇ ಹಣ ಬರುವಂತಾಗಲಿ. ಏಕೆಂದರೆ ನಾನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದು ಬಡವರಿಗಾಗಿ ಮತ್ತು ಜನಸಾಮಾನ್ಯ ರಿಗಾಗಿ.” ಮಧ್ಯಮವರ್ಗದ ಜನರು ಸಾಕಷ್ಟು ಧನಸಹಾಯ ಮಾಡಿದರು.

ರಾಮನಾಡಿನ ದೊರೆ, ಮೈಸೂರಿನ ಮಹಾರಾಜರು, ಬೆಂಗಳೂರಿನ ನಂಜುಂಡರಾವ್, ಮದರಾಸಿನ ಮನ್ಮಥಬಾಬು ಮತ್ತು ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಅಯ್ಯರ್ ಮುಂತಾದವರು ಉದಾರವಾಗಿ ವಂತಿಗೆ ನೀಡಿ ಸಹಕರಿಸಿದರು. ಇದೆಲ್ಲದರ ಜೊತೆಗೆ ಅಮೆರಿಕಾಗೆ ಹೋದಾಗ ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳಲು ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರಿಗೆ ಒಂದು ಪರಿಚಯ ಪತ್ರದ ಅಗತ್ಯವಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು

ಚಿಕಾಗೋ ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿ

ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಥಿಯೊಸಾಫಿಕಲ್ ಸೊಸೈಟಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಕರ್ನಲ್ ಓಲ್ಕಾಟ್‌ರನ್ನು ಭೇಟಿಮಾಡಿದರು. ಆದರೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಸೇರಿಕೊಂಡರೆ ಮಾತ್ರ ಏನಾದರೂ ನೆರವು ನೀಡಬಹುದೆಂಬ ಷರತ್ತನ್ನು ಹಾಕಿಬಿಟ್ಟರು. ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರಿಗೆ ತಾತ್ವಿಕ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯವಿದ್ದುದರಿಂದ ಥಿಯೊಸಾಫಿಕಲ್ ಸೊಸೈಟಿ ಸೇರುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದರು. ಸಂಸ್ಥೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೂ ಕೂಡ ಅತ್ಯಂತ ಸಂಕುಚಿತ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ನೆರವು ನೀಡಲು ನಿರ್ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವಾಗಿ ನಿರಾಕರಿಸಿಬಿಟ್ಟರು. ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ಎದೆಗುಂದಲೂ ಇಲ್ಲ, ನಿರಾಶ ರಾಗಲೂ ಇಲ್ಲ. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಸಿದ್ಧತೆಗಳು ಮದ್ರಾಸಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ರಾಜಸ್ಥಾನದ ಖೇತ್ರಿಯ ದೊರೆ ಅಜಿತ್‌ಸಿಂಗ್, ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ತನ್ನ ಅರಮನೆಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಲೇ ಬೇಕೆಂದು ಆತ್ಮೀಯವಾಗಿ ಆಮಂತ್ರಿಸಿದನು. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ಆಪ್ತಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯಾದ ಜಗಮೋಹನ್ ಎಂಬಾತನನ್ನು ಖೇತ್ರಿಯಿಂದ ಮದರಾಸಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದನು. ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ಖೇತ್ರಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ, ತನಗೆ ಪುತ್ರ ಸಂತಾನ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವಂತೆ ಅಶೀರ್ವದಿಸಿ ಎಂದು ಅಜಿತ್‌ಸಿಂಗ್ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದ್ದನು. ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ದೈವಾನುಗ್ರಹವಾಗಲೆಂದು ಹರಸಿದ್ದರು. ಅವರ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಜನಿಸಿದ ಗಂಡುಮಗುವಿಗೆ 'ಜೈಸಿಂಗ್' ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿ, ವಿಜೃಂಭಣೆಯ ಸಮಾರಂಭವನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಿದ್ದನು ದೊರೆ ಅಜಿತ್‌ಸಿಂಗ್. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ದಿವ್ಯಸಾನ್ನಿಧ್ಯ

ವನ್ನು ಕೋರಿ ಆಹ್ವಾನ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದನು. ಜಗಮೋಹನ್ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿ ಅವರಿಗಾದ ಖರ್ಚು ವೆಚ್ಚದ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲವೆಂದೂ, ಖೇತ್ರಿಗೆ ಬರದೆ ಮಹಾರಾಜರನ್ನು ದುಃಖ, ನಿರಾಶೆಗಳಿಗೆ ದೂಡಬಾರದೆಂದೂ ಪರಿಪರಿಯಾಗಿ ವಿನಂತಿಸಿಕೊಂಡನು. ಒಲ್ಲೆ ಎನ್ನಲಾಗದೆ ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕಾಯಿತು. ಶ್ರದ್ಧಾವಿನಯ ಸಂಪನ್ನನಾದ ಅಜಿತ್‌ಸಿಂಗ್ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಗೌರವಿಸಿ, ಸತ್ಕರಿಸಿ, ಆರಾಧಿಸಿ ಆನಂದ ಪಟ್ಟನು. ಇದೆಲ್ಲಾ ನಡೆದದ್ದು ೧೮೯೩ರ ಏಪ್ರಿಲ್-ಮೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ. ಮುಂಬಯಿಯಿಂದ 'ಪೆನಿನಸ್ಸಲಾರ್' ಎಂಬ ಹಡಗಿನಲ್ಲಿ ಪಯಣಿಸಲು ಸಕಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿಕೊಡಲು ಮುನ್ಸಿ ಜಗನ್‌ಮೋಹನ್‌ಲಾಲ್‌ಗೆ ರಾಜನು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು. ರಾಜನು ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ 'ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೇ ವ್ಯವಹರಿಸುವಂತೆ ಬೇಡಿಕೊಂಡನು. ಅದಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಸಮ್ಮತಿಸಿದರು.

ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರನ್ನು ಬೀಳ್ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಭಕ್ತನೂ, ಪರಮ ನಿಷ್ಠಾವಂತನೂ ಆದ ಅಳಸಿಂಗ ಪೆರುಮಾಳ್ ಮದರಾಸಿನಿಂದ ಮುಂಬಯಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದನು. ಹೊರಡುವ ಮುನ್ನ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅರಿತು, ಅತ್ಯುತ್ತಮದಿಂದ ಸಕಲ ಸಿದ್ಧತೆಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ಸೇವೆ ಮಾಡಿದವರು ರಾಜಾ ಅಜಿತ್‌ಸಿಂಗ್‌ನ ಆಪ್ತಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಜಗಮೋಹನ್‌ಲಾಲ್ ಮತ್ತು ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಚರಣಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಬಾಳನ್ನು ಸರ್ವ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದ ಅಳಸಿಂಗ ಪೆರುಮಾಳ್. ಸಾಕಷ್ಟು ಧನಸಹಾಯ

ವನ್ನು ಮಾಡಿ ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ನಿರಾತಂಕಗೊಳಿಸಿದವನು ರಾಜ ಅಜಿತಸಿಂಗ್. “ಮಹಾರಾಜರ ಗುರುಗಳು ಮಹಾರಾಜರಂತೆಯೇ ಪಯಣಿಸಬೇಕು” ಎಂದು ಜಗಮೋಹನ್‌ಲಾಲ್ ‘ಪೆನ್ನಿಲಾರ್’ ಹಡಗಿನ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆಯ ಟಿಕೆಟನ್ನು ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರಿಗೆ ನೀಡಿ, ಪರ್ಸ್ ತುಂಬ ಹಣವನ್ನೂ ಅರ್ಪಿಸಿದನು. ಅಮೆರಿಕಾ ಪ್ರಯಾಣ ಆರಂಭವಾದದ್ದು ೧೯೩೨ರ ಮೇ ೩೧ರಂದು. ಎಂಟು ಸಾವಿರ ಮೈಲಿಗಳ ಎರಡು ತಿಂಗಳ ಅವಧಿಯ ಸುದೀರ್ಘ ಪ್ರಯಾಣ! ಅವರು ಕೊಲೊಂಬೊ, ಸಿಂಗಪೂರ್, ಹಾಂಗ್‌ಕಾಂಗ್, ಜಪಾನ್ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದರು. ಯೊಕೊಹಾಮ ನಗರದಲ್ಲಿ ‘ಎಂಪ್ರೆಸ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ’ ಎಂಬ ಹಡಗನ್ನೇರಿ ಮೈಕೊರೆಯುವ ಚಳಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಾ ಉತ್ತರ ಅಮೆರಿಕಾದ ವ್ಯಾಂಕೋವರ್ ತಲುಪಿದರು. ಈ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯೇ ಭಾರತದ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಶಿಖಾಮಹಾರನಿಸಿದ ಜೆಮ್‌ಶೇಟ್‌ಜಿ ಟಾಟಾರವರು ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರೊಂದಿಗೆ ಸಹಪ್ರಯಾಣಿಕರಾಗಿದ್ದರು. ಇಬ್ಬರು ದಿಗ್ಗಜರೂ ಭಾರತದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಭವಿಷ್ಯ ಕುರಿತಂತೆ ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ವ್ಯಾಂಕೋವರ್ ತಲುಪಿದ್ದು ಜುಲೈ ೨೫, ೧೯೩೨ರಂದು. ಅಲ್ಲಿಂದ ೨೦೦೦ ಮೈಲಿಗಳಷ್ಟು ದೂರ ರೈಲು ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿ, ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಜುಲೈ ೩೦ರಂದು ಚಿಕಾಗೋ ತಲುಪಿದರು.

ಅಮೆರಿಕಾದ ದಿನಗಳು ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಪಾಲಿಗೆ ಸುಖದ ಸುಪ್ಪತ್ತಿಗೆಯೇನೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ವಿದೇಶಿಯರ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಅವರೊಬ್ಬ ವಿಚಿತ್ರ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿಯೂ, ಕೆಲವರಿಗೆ ವಿಲಕ್ಷಣ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿಯೂ ಕಂಡರು. ಅಲ್ಲಿ ಜನ ಅವರನ್ನು ನಾನಾ ವಿಧದಲ್ಲಿ ಕಾಡಿಸಿದರು, ಪೀಡಿಸಿದರು, ವಂಚಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲದೆ ಅವರನ್ನು ತೊಂದರೆಗೀಡು ಮಾಡಿದರು, ಕುಚೋದ್ಯ ಮಾಡಿದರು, ಶಾರೀರಿಕವಾಗಿ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಲು ಯತ್ನಿಸಿದರು, ನಿಂದಿಸಿದರು. ನಾನಾ ವಿಧವಾಗಿ ಕಿರುಕುಳ ನೀಡಿದರು. ಇದು ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರಿಗೆ ಸತ್ತಪರೀಕ್ಷೆಯ ಕಾಲ. ತಮ್ಮ ಅಪಾರವಾದ ಅಂತರಂಗದ ತಪಸ್ಸು ಮತ್ತು ತಿತಿಕ್ಷೆಗಳಿಂದ ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಈ ಆಗ್ನಿದಿವ್ಯಗಳನ್ನು ಅಧೀರರಾಗದೆ ಎದುರಿಸಿದರು. ಗುರುದೇವರ ಕೃಪೆಯ ರಕ್ಷಾಕವಚ ಅವರನ್ನು ಕಾಪಾಡಿತು. ಎಲ್ಲ ಎಡರು ತೊಡರುಗಳ ನಡುವೆಯೂ ಭಗವಂತನ ಸಂಕಲ್ಪಶಕ್ತಿಯು ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರನ್ನು ಸರ್ವವಿಧದಿಂದಲೂ ಮುನ್ನಡೆಸಿತು. ಮಂಜಿನಂತೆ ಕರಗುತ್ತಿದ್ದ ಹಣ, ದುಬಾರಿ ಜೀವನಶೈಲಿ, ಅಪರಿಚಿತ ಸ್ಥಳದ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ಸುಲಿಗೆಗಳು, ವಿದೇಶದ ವಿಚಿತ್ರ ಪರಿಸರ, ಹೃದಯವನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಆತ್ಮೀಯರಾದರೂ ಇಲ್ಲದ ಒಂಟಿತನದ ಬೇಗೆ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಪೆಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಅನಂತ ಸಹನೆಯಿಂದ ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಸಹಿಸಿಕೊಂಡರು. ವಿಶ್ವಧರ್ಮ ಸಮ್ಮೇಳನವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವುದು ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ಎರಡನೇ ವಾರದಲ್ಲಿ ಎಂದು ತಿಳಿದ ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಖರ್ಚನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಾಸ್ಪನ್‌ಗೆ ಹೋದರು.

ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಭಾಷಣ ಮಾಡುವವರು ಯಾವುದಾದರೂ ಸಂಘ-ಸಂಸ್ಥೆಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿರಬೇಕಿತ್ತು ಅಥವಾ ಯಾವುದಾದರೂ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಪರಿಚಯ ಪತ್ರವನ್ನಾದರೂ ತಂದಿರಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರಿಗೆ ಈ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳನ್ನು ದಾಖಲು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ವಾಯಿದೆಯೂ ಮುಗಿದುಹೋಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿರಾಶೆಯ ಕಾರ್ಮೋಡ ಕವಿಯಿತು. ಔಪಚಾರಿಕವಾಗಿ ಪೂರೈಸಬೇಕಾದ ಇಷ್ಟೊಂದು ರೀತಿನೀತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಸಾಕಷ್ಟು ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ ಎಂದು ಚಿಂತಿಸಿ ಅಸಹಾಯಕರಾದರು. ಆಗ ಸಹಾಯ ಹಸ್ತ ಒದಗಿ ಬಂದದ್ದು ಮಿಸ್ ಕ್ಯಾಥರಿನ್ ಅಬಟ್ ಸ್ಯಾನ್‌ಬರ್ನ್ ಎಂಬ ಮಹಿಳೆಯ ಮೂಲಕ. ಬಾಸ್ಪನ್ ಮಾರ್ಗದ ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿ, ಅವರ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವರ್ಚಸ್ಸಿನ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ಆಕೆ, ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರನ್ನು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಆಮಂತ್ರಿಸಿದ್ದಳು. ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಒಪ್ಪಿದರು. ಆಕೆಯು ಒಬ್ಬ ಅಧ್ಯಾಪಕಿ ಮತ್ತು ಗ್ರಂಥಕರ್ತ. ಆಕೆಯೇ ಹಾರ್ವರ್ಡ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಗ್ರೀಕ್ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾದ ಡಾ. ಜಾನ್ ಹೆನ್ರಿ ರೈಟ್‌ರವರಿಗೆ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದಳು. ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಅಸಾಧಾರಣ ಮೇಧಾಶಕ್ತಿಗೆ ಮಾರುಹೋದ ಪ್ರೊ. ರೈಟ್ ಹೇಳಿದರು: “ಸ್ವಾಮೀಜಿ, ನಿಮ್ಮನ್ನು ಅರ್ಹತಾಪತ್ರ ತೋರಿಸುವಂತೆ ಕೇಳುವುದೆಂದರೆ, ಸೂರ್ಯನನ್ನು ‘ಬೆಳಗಲು ನಿನಗೇನು ಅಧಿಕಾರ’ ಎಂದು ಕೇಳಿದಂತೆ!”

ಪ್ರೊ. ರೈಟ್‌ರವರು ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಆಯ್ಕೆ ಸಮಿತಿಯ ಆಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಡಾ. ಜಾನ್ ಹೆನ್ರಿ ಬರೋಸ್‌ರವರಿಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆದು, ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಅದ್ಭುತ ಪ್ರತಿಭೆ ಮತ್ತು ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಮನಗಾಣಿಸಲು ಹೇಳಿದ ಮಾತಿದು: “ನಮ್ಮ ಮೇಧಾವಿಗಳಾದ ಪ್ರೊಫೆಸರ್‌ಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿದರೆ ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಮೀರಿಸುವಂಥವರು ಇವರು.” ಹೀಗೆ ಮಿಸ್ ಸ್ಯಾನ್‌ಬರ್ನ್ ಮತ್ತು ಪ್ರೊ. ಜಾನ್ ಹೆನ್ರಿ ರೈಟ್‌ರವರು ತಮ್ಮ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಸಹಕಾರ ಮತ್ತು ನೆರವನ್ನು ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರಿಗೆ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೀಡಿದರು. ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ರೈಟ್ ಕುಟುಂಬದವರೆಲ್ಲರ ಮೇಲೆ ಬೀರಿದ ಪ್ರಭಾವ ಗಾಢವಾಗಿತ್ತು. ಶ್ರೀಮತಿ. ರೈಟ್‌ರವರು ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆಯುತ್ತಾ ಒಂದು ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ: “ವಯಸ್ಸಿನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಸುಮಾರು ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷ, ಆದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಯುಗಯುಗಗಳಷ್ಟು ಹಿರಿಯರು.”

೧೯೩೨ರ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ೧೧ ರಿಂದ ೨೭ರವರೆಗೆ ಚಿಕಾಗೋದಲ್ಲಿ “ಕೊಲಂಬಿಯನ್ ಜಾಗತಿಕ ಮೇಳ”ದ ಅಂಗವಾಗಿ ವಿಶ್ವಧರ್ಮ ಸಮ್ಮೇಳನವನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಅದರ ಅಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನಾಗಿ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಕೀಲ ಮತ್ತು ಲೇಖಕ ಚಾರ್ಲ್ಸ್ ಬಾನಿಯವರನ್ನು

ನೇಮಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಸಮಗ್ರ ಮನುಕುಲದ ಧಾರ್ಮಿಕ ದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಒಂದು ವೇದಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ತರುವ ಒಂದು ಅಭೂತ ಪೂರ್ವ ಸದುದ್ದೇಶ ಮತ್ತು ಸದಾಶಯ ಚಾರ್ಲ್ಸ್ ಬಾನಿಯವರಿಗಿತ್ತು. ವಿಜ್ಞಾನ, ಸಂಗೀತ, ಸರ್ಕಾರ, ಆಧುನಿಕ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳು, ಕಾನೂನು ಸುಧಾರಣೆ, ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ, ಸ್ತ್ರೀಯರ ಪ್ರಗತಿ ಮತ್ತು ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸಂಶೋಧನೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಜಾಗತಿಕ ಮಟ್ಟದ ಸಮ್ಮೇಳನಗಳು ನಡೆಯುವಾಗ, 'ಧರ್ಮ' ಎಂಬ ಪ್ರಧಾನ ವಿಚಾರವನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಬಾರದು ಎಂಬುದು ಚಾರ್ಲ್ಸ್ ಬಾನಿ, ರೆವರೆಂಡ್ ಜಾನ್ ಹೆನ್ರಿ ಬರೋಸ್ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಚಿಂತಕರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿತ್ತು. ಮಾನವನ ಬೌದ್ಧಿಕ ಮತ್ತು ನೈತಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಆಧಾರಭೂತ ಶಕ್ತಿಯಾದ ಮತ್ತು ಭಗವಂತನ ಮೇಲಿನ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ಸ್ಥಿರಗೊಳಿಸಿ ವೃದ್ಧಿಸುವ ಧಾರ್ಮಿಕ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ವಿಶ್ವಸಮ್ಮೇಳನವನ್ನು ನಡೆಸುವುದು ಸಂದರ್ಭೋಚಿತವೂ, ಔಚಿತ್ಯಪೂರ್ಣವೂ ಆಗಿದೆ ಎಂದು ಅವರೆಲ್ಲಾ ನಂಬಿದ್ದರು. ಅಸಹಿಷ್ಣುತೆ ಮತ್ತು ಇಂದ್ರಿಯಭೋಗಗಳಲ್ಲಿನ ಮಗ್ನತೆ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿರುವ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಮಹತ್ತರವಾದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಅವರೆಲ್ಲಾ ಮನಗಂಡಿದ್ದರು. ವಿಶ್ವಭ್ರಾತೃತ್ವದ ನಿರ್ಮಾಣ, ವಿಭಿನ್ನ ಜಾಗತಿಕ ಧರ್ಮಗಳ ನಡುವೆ ಪರಸ್ಪರ ಅರಿವು ಮತ್ತು ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದು, ವಿಶ್ವಶಾಂತಿಯ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಪಸರಿಸುವುದು ಮುಂತಾದ ಉನ್ನತ ಉದ್ದೇಶಗಳ ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸಮ್ಮೇಳನವು ರೂಪುಗೊಂಡಿತ್ತು. ಅವ್ಯಕ್ತವೂ ಅಗೋಚರವೂ ಅಲೌಕಿಕವೂ ಆದ ದಿವ್ಯಸಂಕಲ್ಪವು ಹಲವು ಮನಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಚೋದಿಸುತ್ತಾ ಮಾನವ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪ್ರಗತಿಪಥದತ್ತ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವಲ್ಲಿ ಉದ್ಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಅನೇಕರಿಗೆ ಅಂತಃಸುರಣೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಆದರೆ ಕ್ರೈಸ್ತಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರಕರನೇಕರ ಒಳಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಾರ್ಥಸಾಧನೆಯ ವಿಷಬೀಜಗಳು ಸುಪ್ತವಾಗಿದ್ದವು ಎಂಬುದನ್ನೂ ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅನ್ಯಧರ್ಮೀಯರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಒಂದೆಡೆ ಸೇರಿಸಿ ಕ್ರೈಸ್ತಧರ್ಮದ ಮೇಲೈಯನ್ನೂ, ಪಾರಮ್ಯವನ್ನೂ ಸಾಧಿಸಿ ಮನದಟ್ಟು ಮಾಡಿಕೊಡುವ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಜಾಣ್ಮೆಯ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಅವರೆಲ್ಲಾ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವು ಧಾರ್ಮಿಕ ಪೂರ್ವಾಗ್ರಹಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಸ್ವಾರ್ಥಪ್ರೇರಿತ ಭಾವನೆಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಮನಸ್ಸುಗಳು ಪ್ರತಿಭಟನೆಯ, ಅತ್ಯಪ್ರಿಯ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನೂ ನೀಡಿದರು. ಉಳಿದ ಧರ್ಮೀಯರಿಗೂ ಗೌರವದ ಮತ್ತು ಸಮನಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ನೀಡುವುದೆಂದರೆ ಏಕ ಮಾತ್ರ ದೇವಪುತ್ರನೂ ಅವತಾರ ಪುರುಷನೂ ಆದ ಏಸುಕ್ರಿಸ್ತನಿಗೆ ಮತ್ತು ಜಗತ್ತನ್ನೇ ತನ್ನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಆಕ್ರಮಿಸಿ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದಿರುವ ಕ್ರೈಸ್ತಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಅಪಚಾರ ಮಾಡಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹಲವು ಕ್ರೈಸ್ತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಬೊಬ್ಬಿಟ್ಟವು. ಕ್ಯಾಂಟರ್‌ಬರಿಯ ಆರ್ಟ್ ಬಿಷಪ್ ಮುಂತಾದವರು "ಧರ್ಮವೆಂದರೆ ಕ್ರೈಸ್ತಧರ್ಮ

ವೊಂದೇ" ಎಂದು ತಾವು ನಂಬಿರುವುದರಿಂದ ಸರ್ವ ಧರ್ಮ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳಲು ನಿರಾಕರಿಸಿಯೂ ಇದ್ದರು. ಹಾಂಗ್‌ಕಾಂಗಿನ ಪಾದ್ರಿಯೊಬ್ಬರು "ಪೊಳ್ಳುಧರ್ಮಗಳೊಂದಿಗೆ ಹುಡುಗಾಟವಾಡಿ ನಿಮ್ಮ ಅಮೂಲ್ಯ ಆತ್ಮವನ್ನು ಗಂಡಾಂತರಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಡಿ. ನೀವು ನಿಮಗೆ ಆರಿವಿಲ್ಲದಂತೆ ಕ್ರಿಸ್ತನ ವಿರುದ್ಧ ಪಿತೂರಿ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದೀರಿ." ಎಂದು 'ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಲಹೆ'ಯನ್ನು ನೀಡಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೂ ಉಂಟು. ಅಮೆರಿಕದ ಪಾದ್ರಿಯೊಬ್ಬರು ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಜನಸಮೂಹದ ವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಸ್ತನ ಮುಂದೆ ಅನ್ಯಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯೂ ಮುಂಡಿಯೂರಿ ತಲೆಬಾಗಿಬಿಡುತ್ತಾನೆ ಎಂಬ 'ಪರಮ ವಿಶ್ವಾಸ'ವನ್ನೇ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದರು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕ್ರೈಸ್ತಧರ್ಮದ ದೊಡ್ಡಸ್ತಿಕೆಯ ಜಾಹೀರಾತಿನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ, ಸಂಕುಚಿತ ಮನಸ್ಸಿನ 'ಬಾವಿಕಪ್ಪೆ'ಗಳಿಗಾಗಿ ಸಹಸ್ರಾರು ಜನ ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸಮ್ಮೇಳನವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿದ್ದರು. ಅದು 'ಸರ್ವಧರ್ಮ' ಸಮ್ಮೇಳನವೆಂಬ ಹಣೆಪಟ್ಟಿಯನ್ನೇ ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿದ್ದರೂ, ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಏಕೈಕ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠ ಕ್ರೈಸ್ತಧರ್ಮದ 'ಪೀಠಾರೋಹಣ'ಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಜಾಗತಿಕ ವೇದಿಕೆ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಒಳನಿರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸುಪ್ತವಾಗಿರುವ ಈ ಅಂಶಗಳು ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರಿಗೆ ತಿಳಿದಿದ್ದವು. ಒಂದು ಸಂದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ಸಮ್ಮೇಳನದ ಹಿಂದಿನ ಉದ್ದೇಶದ ಕಠೋರ ಸತ್ಯವನ್ನು ಬಯಲು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ: "ನನಗೆ ತೋರುವಂತೆ, ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಪಂಚದ ಮುಂದೆ 'ಕ್ರೈಸ್ತೇತರ ಅನಾಗರಿಕ'ರನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವಿತ್ತು."

ಜಗದೀಶ್ವರನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಅವಿದ್ಯಾಶಕ್ತಿಗಳು ಕೂಡಿಯೇ ಕಾರ್ಯಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಈಶ್ವರನು ಸಕಲ ಶಕ್ತಿಗಳ ಸಂಯೋಜಕನಾಗಿ ಕರ್ಮಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಗುರುದೇವ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಕಾಳಿಯ ಮುಂದೆ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಡಿನ ಮೊದಲ ಸಾಲು ನೆನಪಾಗುತ್ತಿದೆ: 'ನಿನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯ ನೀನು ಪೂರೈಸುತ್ತಿರಲು ತಮ್ಮ ಗೃಹಮೆಯಿದೆಂದು ತಿಳಿವರೀ ಜನರು.' ಎಲ್ಲರ ನಿರೀಕ್ಷೆಗೂ ಮೀರಿ ಉದಾರ ದೃಷ್ಟಿಯ ಮತ್ತು ಮತಾಂಧತೆಯ ವಿನಾಶದ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಉದ್ಘೋಷಿಸಿದರು. ಚಿಕಾಗೋದ ಮಿಚಿಗನ್ ಅವೆನ್ಯೂ ನಲ್ಲಿರುವ 'ಆರ್ಟ್ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್' ಎಂಬ ಭವ್ಯ ಕಟ್ಟಡದ 'ಹಾಲ್ ಆಫ್ ಕೊಲಂಬಸ್' ಎಂಬ ಸಭಾಭವನದಲ್ಲಿ ೧೮೯೩ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ೧೧ ರ ಸೋಮವಾರದಂದು ವೀರವೇದಾಂತಿ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಅಭೂತಪೂರ್ವವೂ, ಐತಿಹಾಸಿಕವೂ, ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕವೂ, ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವೂ ಆದ ವಿಶ್ವಸಂದೇಶವನ್ನು ಗುರುದೇವರ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸಿದರು ಎಂಬುದು ಈಗ ಸರ್ವವಿದಿತವಾಗಿದೆ.